

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in universam Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 157

Aristoteles

[S.l.], 1611

Capvt IV. et VI.

[urn:nbn:de:bsz:31-117375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117375)

CAPITULUM IV. V. ET VI. De tribus Syllorum Figuris.

*Exare prima
figura reliquis
abg praebet.*
Capite 4 docet *Artes*. p. Fig. ceteris duabus p. stare
tum qd hbt medium terminum medio loco inter duo
extrema locatum. tum qd Syllos hbt p. fectos in q
aliqua operetur dictum de oi. vel de nullo
Qua de ea *Artes* nulla alia rāe pbat vel
docendit officiam Syllorum. p. Figura ea, qua
p. dictum de oi. et de Nullo, quod in eis
evidenter inspicitur. Tum qd in ea possunt via
conclusionum genera colligi ut etiam docet for.

Docet etiam inc. 14. in fine.

*codem cap. co
modos de Janthui y*
les in qbg dantur
termini in qbg
oi. et in qbg
Nulli.

Deinde o tu
veram etiam sequentem capitulum et figura
modos in quibus eos ei docet in qbg dantur
termini in quibus di, et Termini in quibus Nulli
h. e. in quibus termini p. m. s. a. m. ita disponi pos
sunt ut non minus inferat conclus. vltis affirmat
vera qua vltis negans. At cum vltis et bono
modo sit is tu q. naris inferat aliquid qua deter

minata gclationem manifestum e. ^{habetur} ^{lythuan} que
 et gclatione endracesi affirmativa possunt gclari
 di nullam habere necessitate colligendi si di-
 cat qd colligi gclatione affirmativa in gclari
 na asserri possunt termini ex qb. in eode modo
 mutui gclatio negans efficitur. Si a. dicat, ne-
 gantem gclationem colligi gtra asserent, termini
 in qb. conclusio e affirmans. e. l. si qd hunc
 mutuum modum. p. Fig. A. E. diceret ee bona
 sic posset gigni erroris qa ex premissis po-
 tede sequitur vera affirmativa utis qua nega-
 tiva vel ut interpretes loquantur dantur, termi-
 ni in qb. di, et in qb. Nulli. Nam si hos ter-
 minos accipiamus s' homo, at, equg, colligere
 poterim hanc affirmativa utem veram

A. Dis homo e at.

E. Nullg equg e e homo

Progo. Dis equg e at.

Si p. alias terminos accipiamus ut sunt, ho-
 at, lapis, negativa conclusionem uniuersa-
 lem colligamus hoc modo

A. Dis ho e al.

E. Nullg lapis e ho

Progo nullg lapis e at.

possunt proterea mutiles syllabae non minus officio iterum et facilius
ostendi ex primo et secundo documento sicut sequitur a
pud Font. l. b. v. r. quo frequenter etiam utitur
alij diat. Dis. n. illa syllaba mutilis e. r. a. e. f. o. r. m. a.
in quo ex praemissis veris inferri potest vel unicajalpa
gelutis; atque etiam ille in quo opposita gelu-
onis o. repugnat praemissis, ut supra docet Font. c.

Proterea hucus in singulis his capitulis peculiaribus
regulas pro cuiusq. Fig. Syllabis tradit, et etiam leguntur

Pro. p. Figura

Dat. 2. Regulae. apud Font. c. 19.

Pro. 1. Fig. afferri has du-

1.
ut maior sit un-

ar. Prima nam, ut maior propositio sit Universalis.
Secundam ut minor sit affirmativa. Cuius utiq.

2.
ut minor sit aff-

regula e. q. a. in Syllabis. 1. Fig. acta abt. exeri-

firmativa. salis
tem in modis d-

dictum de O, vel, De Nullo quod aliter fieri

o potest nisi maior propositio sit Universalis affirmati-
va aut negativa et nisi in minore intelligatur
n. q. e. Totum affirmetur de minore totum o-
mnino de parte sibi subiecta; si in negativo dica-
retur de eo non diceretur eiq. Totum, neq. minus
extrema sibi s. q. t. n. e. r. e. t. ut bene docet
Tab. l. de. 4. Fig. c. b. in quo etiam certe non e-
notie totiq. non intelligi Totum strictum accep-
tu quale e. Genus respectu specierum potest per se
respectu Individuorum sed lata significatio

usur pari sicut de id quod affirmatiue predicatur de aliis
quo ut visibile de homine uel homo de quod a uti, p
modum totius predicari dicitur.

Pro 2da Fig. tradit. 3. Regula, quarum prima e[st] In secunda figu-
ut maior sit uersalis. Secunda ut minor sit ^{ra 2 Regula.}
iori sit ^{1.} distincti in Qualitate, h.e. ut si maior sit uersalis
sit affirmatiua, minor negatiua, aut contra si maior sit negatiua
minor affirmatiua: Nam ex utraque affirmatiua aut ^{Qualitate salte.}
negatiua in forma nil concluditur in hac figura, ut conclusio sit
in forma, in qua, quia ut idem Zab. c. 10. b. d. d. negatiua.

et ratio nra ualeat sicut ex duabus affirmatiuis. ^{ut conclusio sit}
in 2da Fig. quotiescumq[ue] maior est talis ex ^{in conclusio sit}
equalibus et questionibus, quo quare sicut ^{documenti Zab.}
res pp[er] eas qua ibidem Zab. h[ab]et frequenter ubi
tunc etq[ue] talis sicut p[er] simplici[ter] questionem maio-
ris eodem sensu reduci ad Barbara. Imo forte
tunc iuxta ea q[ue] in 2. Peri. c. 1. sub fine ex h[ab]et
notari no[n] in p[ro]babilitate talis sicut possit dici
e[st] in 1. Fig. in Barbara si q[ue]d h[ab]et teste, transpo-
sitiu[m] no[m]i[n]is et uerboru[m] non mutat enuntiationem.

Tertia regula e[st] ut conclusio sit negatiua. In 3tia figura
Pro tertia Fig. h[ab]et istas 2. Reg. 1. ut minor sit ^{tradi. dicitur.}
affirmatiua. Secunda, ut conclusio sit ^{Minor sit affir-}
cuius r[ati]o. ^{matiuar.}
^{Conclusio parti-}
^{cularis.}

Capite r. docet ois syllos utiles. Ita Fig. duobus no
dis probari posse. Primo si p alium i pra missa
versionem reducantur ad ali quem syllos pfecto

Quia si coniectum. i. Fig. iuxta ea q etiam docet Forc. 25.
Resentur Baroco et Bocardo, fieret syllogismo et
paris particula quo etiam legitur quod aliq docet admetzitia
si by, quod non est admetzitia. Fig. ex. q. p. Conuersionem nata e tali p au

piat syllogismum pfectum. i. Fig. et quertat maiore
faciat adam Fig. et si Minorem efficiet etiam
quare mirum non e quod ad a Fig. potur
et reducat ad. i. p. maioris ppois quertione.
Tertia. u. p. minori r.

Secundo p deductionem ad impossibile qua ex tate
bene explicat idem Forc. 27. et hoc modo ois
boni syllos probari possunt neq. hac probatio
difficilis e qua primo aspectu apparet. Na
omnes multas regulis aliud faciendu e qua ut
(si u. g. aliq in syllo aliquo im pfecto utraq. pmi
la gressa neget gelationem) qua ut supra contra
dictorium gelationis negata quod aduersarij deb
nario credere. Deinde ex tali contradictione una
cum alterutra ex pra missis q a ppois ad debite
gstruata syllos pfecty ex quo euidenter gelat de q

contradictoriam aliquid pmissa qua idem aduersarij
 prius concesserat atq; ita deducto e ad hoc impossibile
 ut genero cogatur duas contradictorias aut contrarias
 nimirum alteram pmissam quam in syllo missa
 gessit et conclusionem di syllo, que p euidenter
 ex duob; istidem gessis inferatur negare o p. e. g.
 Si fiat hic syllo missa in tis homo e at. Ba

Quoddam album e at. no
 prius quoddam album e ho. co

Atq; alijs aduersarij neget eij conclusionem ex gessis
 et praemissis natis seq; cogitur dicere quod
 sequitur eij contradictoria q e. Quoddam album
 homo. De album e homo. ex qua iuncta in maiori
 re prius concessa fieri statim p hoc pfecto syllo
 in Barbara puenit euidenter gessis contradicto
 ria minori prius etiam gessa hoc modo.

Vis homo e animal.

De album e homo

Ergo de album e at.

Per hoc gessis contradictoria opponitur minori
 in Barbara concessa et duo contradictoria pos
 sunt e simul vera. Dicit si illa minor mita gessa
 vera fuit, ultima hoc gessis falsa e. Ergo et
 necesse e altera pmissam huius pfecti syllo e falsa
 Atq; maior. De homo e at) falsa non e quodam

etiam ante mi. p. Syllo fuit gressa. Iam minor huius
Syllo, videlicet de album e homo q e contradictoria
Conclusiois antea negata falsa e. Iam ista q
duo eadem e contradictoria hoc nimirum: quoddam
album no e homo vera fit, ac p inde ppera
negata. Quare hoc et modo, evidente etiam p
batur bonitas Syllo rum in pfecto m facit q
nosich quare contradictoria m Conclusiois p
pfectu Syllo m illata uocet hypothesis a dicitur
nimirum q aduersa rig eo p pposito dicitur q
impossibilem absurditatem quam aliter uita e p
quam ut tandem cedat illa hypothesis q
Iam adeo, psequenter fatetur conclusionem
in pfectum Syllo m illatam uera fuit et
a e mali negatam.

Deniq, mi. b. u. docet Aristoteles hinc q Syllo
o tu hi 2 modis sed et p pposito hinc euidenter
pbari posse ut etiam bene expliat For. c. 29.
Iu de Sq. et modis Syllogisticis plura uobis
uidentur paulo exactig tractanda.

ARTIC V LVS PRIMVS

Qua sit Forma Syllogismorum.

Quidam nra Syllo rum nra nra e qua dicitur et 2 p p

et c. n. ex Fon. et fide dictum fuit, ita forma f. h. i. e. d. e. fon.
 c. n. doante dicit non e quam figura et mag. figura ad
 apta f. i. n. u. u. n. o. r. a. m. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. ; N. o. t. u. e. e. d. u. a. r. u. m.
 f. o. r. m. e. t. u. m. q. u. a. n. t. i. t. a. t. e. e. t. q. u. a. l. i. t. a. t. e. a. d. g. e. l. a. t. i. o. n. e. i. n. f. e. r. e.
 d. a. n. d. e. b. i. t. a. r. e. l. o. c. a. t. i. o. n. e. u. t. d. e. r. e. f. o. n. d. o. u. t. q. u. i. d. e. m.
 n. o. n. u. i. d. e. t. u. i. p. e. r. p. t. o. t. o. d. i. s. t. a. n. t. i. a. e. p. 3. p. p. o. i. d. g. a. g.
 g. r. e. g. a. t. o. f. e. t. t. u. m. p. 2. p. a. i. s. s. i. s. d. e. a. i. m. i. f. u. l. t. u. m. p. a. d. a. p. t. a.
 t. o. d. i. s. t. a. n. t. i. a. u. i. p. e. r. e. u. e. l. i. m. u. r. d. i. c. e. n. d. u. m. u. i. d. e. t. u. r. u. t. r. a. q.
 f. o. r. m. a. a. p. t. e. d. i. s. p. o. s. i. t. a. m. e. e. m. i. a. n. f. u. l. t. i. s. i. c. a. c. c. e. p. t. i.
 C. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. u. e. e. f. o. r. m. a. u. t. a. i. t. P. h. i. l. o. s. o. p. h. e. t. f. a. b.
 d. e. r. r. o. l. i. c. e. t. f. i. l. i. 3. t. a. f. u. l. t. o. r. u. m. f. i. g. u. r. a. m. i. n. f. e. r. i. t. o.
 d. e. f. a. n. t. t. a. m. e. n. e. x. a. n. t. i. q. u. e. e. t. u. e. n. t. i. o. r. i. u. m. d. i. a. l. u. t. i. q. u. a. e. i. t. f. i. g. u. r. a.
 4. f. i. g. u. r. a. a. d. d. e. n. d. a. c. e. n. s. e. a. n. t. q. u. a. G. a. l. e. n. i. f. i. g. u. r. a. G. a. l. e. n. i.
 r. a. m. i. n. d. i. g. e. t. a. n. t. e. o. q. u. o. d. A. u. e. r. r. o. e. s. c. 2. h. u. i. g. l. i. b. r. i.
 G. a. l. l. e. n. u. e. i. g. m. e. t. h. o. r. e. f. u. i. s. s. e. a. f. f. e. r. a. t. D. i. c. u. t. a. h. i. a. u.
 t. h. o. r. e. s. q. u. a. f. i. g. u. r. a. e. i. q. u. a. n. d. o. m. e. d. i. g. t. e. r. m. i. n. g. d. e. m. a. r. o.
 e. e. e. x. t. r. e. m. o. p. r. a. d. i. c. a. t. u. r. e. t. m. i. n. o. r. i. f. a. s. p. i. r. i. t. u. s. u. t.
 f. i. t. i. n. h. i. s. f. u. o. b. i. s. e. x. e. m. p. l. i. s.

Et at e f. h. a
 e. i. s. f. h. a. e. e. n. s.
 f. i. g. u. r. a. q. u. o. d. a. e. n. s. e. i. t.
 I. t. e. n.
 S. u. l. l. y. h. o. m. e. e. l. a. p. i. s.
 S. i. l. a. p. i. s. e. c. o. r. p. u. s.
 E. r. g. o. a. l. i. q. u. o. d. c. o. r. p. u. s. h. o. n. e. h. o. m. o.

Faciunt itaq; pleriq; hanc Figuram sibi et 3tia eo
quod nunquam colligat & clausione. Item de sensu parti
ularem vel affirmativa vel negativa quoniam 3tia.
Alij vero et vtes geludi posse autumant. Sed et ha
ista opinioem quodammodo solis sicut haec ratio.

Argumentum in ^{quod} sunt Figurae syllogorum quot modis fieri possunt
iustum quantum ^{quod} sunt
quodammodo
apta duorum extremorum cum medio termino dispo
sitione ut per se nota est ex dictis figuris; seu
huiusmodi collocatio seu dispositio tunc hiis 3 modis fi
eri potest: vel. n. ita iungitur medius terminus ut semel
subiiciatur maiori extremo et semel de minore
praedicatur iuxta exigentiam duorum terminorum
in syllogis. 1. Fig. autem necesse est et exurgit
1. Fig. vel 2do medius terminus praedicatur de
utroque extremo et efficitur 2da Fig. vel tertia
utriusque subiicitur et fit 3tia Figura ut per 3i
istas terminorum combinationes alia ad hiis diversa
possibiles sunt; illa quae adversarij per haec figuras
convenientia adferant ad prima pertinet quae 1. Fig.
2da non exigit quae ut medius terminus semel de maiore
et extremo universali praedicatur et minore parti
ciatur, iuxta dicta de Si, et de Nullo, sicut in 1.
Propos. id fiat, seu in 2da. et tamen per 3iam
transpositio in 2da et 3tia Fig. syllogorum modis

fortasse uariet, ut aliq exemplo Casare, et Camestre
 in da Fig. Disans et Datisi in ztia p̄b̄ant q̄
 eos modos a se inuicem haud aliter quā p̄missarū trans
 positione differre opinantur, figurarū t̄nariare o
 Et eo quod Figura o sit p̄p̄m̄, s̄o medij termini cū
 duobz extremis abta compositio, q̄ uariari aliter
 quam abz p̄dictis modis o sit quauis p̄p̄m̄ vari
 entur. Fortasse in qua, q̄a si Socij et Coniunctian
 quā de Maiore et minore extremo zda et tertia
 Fig. explicat idē For. c. 17. sequatur, dicenda
 ē in los modos nō saluā p̄missarū transpositione
 differre; Casare. n. differit a Camestre, q̄a na
 iorem p̄ro p̄m̄ sine primo sine zdo loco posi
 tā ueritate negatiua h̄t, Camestre n. affir
 matiuā. Similitē r Datisi a Disans distine
 gitur h̄t. n. maiore v̄tem affirmatiua Disans
 n. minore quocunqz t̄m̄ modo ista p̄p̄m̄ trans
 poantur. Aduersarij optois argta, ex eo sol
 uantur quod facile ostendi possit oēs p̄p̄m̄ modos
 quos. 4ta Fig. adscribant, sola p̄p̄m̄ transposi
 tione differat a modis. p. Fig. et ut in p̄p̄m̄
 z exempla paulo ante allata respondeant
 dicino p̄ exemplum ēē in directū modū. p̄na Figura
 transpositum q̄ uocatur Barabipton et posse etiā

ad Barbara reuocari iuxta prima Syllogi p[ro]p[ri]etate
qua ex p[ro]p[ri]etate citat Fon. c. 31. Idem exemplum in
directis modis etiam transpositis q[ue] reuelatur Facet
mo De quo A. H. c. sequente. et Fon. c. 17. tractat.
Ad extremum circa modos Syllogisticos p[ro]ter ea q[ue]
Fon. docet notandum: quod in una ciuitate sunt mul-
ta adex ita in singulis Figuris esse posse plures
modos. In uniuersum quodam modo utiles et inti-
les simul ex oib[us] 32[us] Figuris colligantur erant
48. In singulis Figuris .16. ut colligit Fon. c. 14.
Utiles in oib[us] 32[us] sunt .19. Comparari duob[us] uer-
bis apud Fon. c. 13. et m. 1. Fig. sunt 4 Direc-
ti, ac 8. indirecti. In ista Figura t[er]m[in]i 4 directi
Et in 3[is] h[ab]et lex istidem directi. Ex q[ui]bus
quens e[st] in 1. Fig. e[st] 12. modos intiles ad dice-
de g[e]nerandum q[ui] his no[m]ib[us] poterunt reuocari
Tibi, dico, Soli, Bonos, omnes, meos, Esse,
Ista, Nota, Stridet, Valde, Alibi.
Quod si t[er]m[in]i eos q[ui] p[ro]p[ri]etate intiles sunt in 1. Fig. 9
Ilebi uelint erant tantum 10. Nam stridet
et Valde g[e]nerantur P[er] seip[s]os. et P[er] seip[s]os q[ui]
sunt duo ultimi indirecti huius Figure modi.
Ex ista Figura super sunt et duodecim ad oib[us]
intiles q[ui] ita nominari possunt.

Tibi Dico Soli Bonos, Cunctos Meos Esse
 Ita Nota Sit tibi, Traquam Ex is.
 In ista Figura sunt isti 10 inutiles.

Tibi Dico Soli Bonos, Cunctos Meos, Esse
 Sit tibi nota Vnde Caro. Quae voces facile
 intelligentur ex $i\bar{s}$ 7 For. l. 3 c. 8. et l. b. c. 14.
 Docti. Hinc. u. Singula dictiones tantum duas habet
 et vocales, non tres quodam modo utiles, ut intelligat nulla
 relatione ex $i\bar{s}$ in forma colligi posse. Deinde si
 significat Vtem affirmatiua E negatiua, I. par
 ticula affirmatiua, O negatiua particularem.

CAPVT VII.

Documenta quaedam, trium figura-
 rum Syllogismis communia.

Primum est, ex duabus particularibus tam affirmatiuis, tua re ^{i. et. d. m. do}
 zatiuis nil nisi ^{rum utum ha} forma geluditur, ut patet ex 4 modis ^{istichocomp}
 in omni figura, inutilibus. Tibi, dico, Soli, bonos. huic adhenduntur.
 iungi ^{fit etiam ex 2 negatiuis nunquam quoniam geludi} Ex quibus partic
 Eua de caa hi 3, in omni figura inutiliter sunt. ^{negatiuis}
 nes, meos, ee. ut etiam docet For. c. 18. reliq. u. inu-
 tiles modi, Singula in figura ex 2 parti alib
 reliq. regulis pendent quas supra. i. 4. tradidimus et i
 dem For. c. 19 explicat.